

Лапшин С.А. Михайлівська церква смт. Дашів – одна з перлин дерев'яної архітектури Поділля / С.А. Лапшин, І.Ю. Зінько // Матеріали VI регіональної науково-методичної конференції «Виховання молоді на принципах християнської моралі». Вінниця, 24 квітня 2017 р. – Вінниця, 2017. – С. 65-67.

Лапшин С.А., Зінько І.Ю.

МИХАЙЛІВСЬКА ЦЕРКВА СМТ.ДАШІВ – ОДНА З ПЕРЛИН ДЕРЕВ'ЯНОЇ АРХІТЕКТУРИ ПОДІЛЛЯ

У статті проаналізовано історію храму смт. Дашів Іллінецького району. Визначено особливості архітектурного стилю храму, подано історичні етапи його функціонування.

Ключові слова: архітектура, релігія, вірування.

У Вінницькій області налічується незначна кількість автентичних дерев'яних храмів, які не лише відіграють важливу релігійну та культурну роль у житті українців, але й вирізняються в історичному та архітектурному аспектах. Одним з найкращих зразків українського дерев'яного архітектурного мистецтва є Михайлівська церква смт. Дашів Іллінецького району.

Актуальність теми наукової статті пояснюється необхідністю дослідження історичного та архітектурного аспектів функціонування Михайлівської церкви в контексті відновлення історичної пам'яті, а також відродження духовності сучасного українського суспільства.

Зауважимо, що проблема є недостатньо дослідженою і знайшла відображення в публікаціях Жарких М., Слободяна В., а також окремих реєстрах пам'яток історії та архітектури різних часів.

Докладно проаналізуємо історію та архітектурні особливості Михайлівської церкви.

Першооснова храму була зведена в 1641 р. з благословення православного Преосвященного Митрополита Київського Петра Могили. Будівництво велось коштом прихожан, але найбільшу частку внесли

козаки Кальницького полку та Дашівської сотні. Як відомо, козаки відзначалися великою набожністю – вони регулярно жертвували кошти на церкви і монастирі [1; 70-71]. У 1648-1712 рр. Дашів став сотенним містечком Вінницького та Брацлавського воєводств. В цей період він відійшов від Михайла Сервація дочці князя Анні Огінській, дружині троцького воєводи, а від неї – вже її дочці Августі (1724-1791), дружині графа Константина Людвіка Броель-Платера (Konstanty Ludwik Broel-Plater, 1722-1778). Саме за кошти графа Броеля-Платера у 1764 р. була збудована Михайлівська церква. На той час місце розташування церкви було окремим від Дашева селом - Старий Дашів. Тому в окремих джерелах використовується назва «Стародашівська церква» [2; 294].

Храм побудовано на честь Архістратіга Божого Міхаїла, який вважається покровителем християн (на прапорах запорозьких козаків він був символом перемоги, на княжих гербах – християнським патроном, у народній уяві – благодійним заступником) – саме його ім'я є похідним у назві Михайлівської церкви. В джерелах також згадується назва Свято-Михайлівська церква.

Храм пережив непрості часи татарської навали, коли вберегли його саме оборонні вали, річка Соб і хоробрі захисники. За спогадами сучасників, Михайлівську церкву відвідували М.Залізник, І.Гонта, І.Богун і, навіть, Т.Шевченко (його вірш «Сріблясті куполи» – саме про Михайлівську церкву, а в архівах зберігся малюнок церкви, зроблений рукою Тараса Шевченка) [3; 12].

У І-й половині XIX ст. до церкви були зроблені низькі прямокутні прибудови. Церква – дерев'яна, хрещата в плані, п'ятиглава. Основні зруби восьмигранні, однієї висоти, перекриті видовженими бароковими верхами на високих восьмериках з одним заломом, увінчані декоративними цибулястими главками. Врівноважені маси храму з вертикальною ритмікою членувань живописно скомпоновані в пірамідальний силует.

Навколишній ландшафт досить специфічний: церква стоїть на пластах каменю, які тягнуться вздовж річки Соб до сусіднього с. Кальник, де кам'яне плато закінчується гранітним кар'єром [4].

Аналізуючи приналежність Михайлівської церкви до архітектурної школи, в колі науковців до цього часу не існує однозначної думки. Зокрема, в усіх відомих друкованих згадках та електронних реєстрах її зараховують виключно до подільської народної школи. Проте, історики наголошують на її архітектурній приналежності до наддніпрянської школи, мотивуючи тим, що с. Старий Дашів свого часу належало до Кальницького козацького полку. Пізніше ця територія увійшла до Липовецького повіту Київської губернії [5; 176-177].

Цікавою є історія інтер'єру храму – він не є цілком автентичним. Зокрема, бароковий іконостас перенесений у Михайлівську церкву із зруйнованого в 1970-х рр. храму с. Кальник. В інтер'єрі висотно розкритий

простір всіх п'яти верхів сприймається величним, урочистим і цілісним завдяки великим двоярусним арках-вирізам, що з'єднують бічні приміщення з центральними. Вхід до західної частини оформлений шестигранними дверима з різьбленою лиштвою. На стінах — олійний живопис XIX ст. [6; 307].

На даний час Михайлівська церква є пам'яткою архітектури національного значення (охоронний номер пам'ятки — 64, тип — А-нац.) [4]. Варто зауважити на активній діяльності місцевої громади та настоятеля церкви отця Григорія, завдяки яким відбувається реставрація. Зокрема, протягом останнього часу була побудована дзвіниця, з'явилися нові покрівля й куполи, новий паркан. Найбільше паломників приїждять поклонитися перед іконою Божої Матері «Ізбавительниці». Дашівська «Ізбавительниця» писана 1896 р. в Єрусалимі й освячена на Гробі Господньому [7].

Таким чином, Михайлівська церква смт. Дашів Іллінецького району є не лише осередком духовності, а й перлиною дерев'яної архітектури Поділля.

Література

1. Лапшин С. А. Теоретико-методологічні засади дослідження функціонування Правління Гетьманського Уряду (1734 – 1750 рр.) / С. А. Лапшин // Гуржіївські історичні читання. - 2011. - Вип. 4. - С. 70-71. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gurit_2011_4_32.
2. Вирський Д.С. Дашів // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. — К.: Наук. думка, 2004. — Т. 2. — 518 с.
3. Пам'ятники архітектури УРСР, що перебувають під державною охороною: список. – К.: Держбудвидав, 1956. – 111 с.
4. Михайлівська церква 1764 р. (дерев.) [Державний реєстр національного культурного надбання: пам'ятки містобудування і архітектури України (проект). – Пам'ятки України, 1999 р., № 2-3].
5. Державний архів Вінницької області. - ф. 608, оп. 1, спр. 37 «Ревізійна відомість на священо- і церковнослужителів церкви Архистратига Михаїла 07.1795 р.».
6. Логвин Г.Н. Украина и Молдавия. – /Г.Н.Логвин. - М.: Искусство, 1982. – 493 с.
7. 250-ліття Дашівської святині. Режим доступу: <http://dashevbibl.blogspot.com/2014/07/250.html>.

Lapshin S.A., Zin'ko I.Y.

MIKHAYLIV CHURCH SMT.DASHIV - ONE OF THE PILLARS OF THE WOODEN ARCHITECTURE OF THE PODILLY

The article analyzes the history of the temple of the village of Dashiv of the Illinetsky district. The features of the architectural style of the temple are determined, historical stages of its functioning are presented.

Key words: architecture, religion, beliefs.

Лапшин С.А., Зинько И.Ю.

**МИХАЙЛОВСКАЯ ЦЕРКОВЬ ПГТ.ДАШЕВ - ОДНА ИЗ
ЖЕМЧУЖИН ДЕРЕВЯННОЙ АРХИТЕКТУРЫ ПОДОЛЬЯ**

В статье проанализированы истории храма пгт. Дашев Ильинецкого района. Определены особенности архитектурного стиля храма, представлены исторические этапы его функционирования.

Ключевые слова: архитектура, религия, верования.